

Malmö stad

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen
Psykologisk Elevhälsa

Patientsäkerhetsberättelse

Elevhälsans psykologiska insats

År 2020

Innehåll

Sammanfattning	3
Mål inför 2020	3
Inledning	4
Struktur Övergripande mål och strategier	4
Organisation och ansvar	4
Vårdgivare	4
Verksamhetschef.....	5
Bemanning	5
Samverkan för att förebygga vårdskador.....	5
Patienter och närståendes delaktighet.....	6
Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet.....	6
Klagomål och synpunkter	7
Egenkontroll.....	7
Process - Åtgärder för att öka patientsäkerheten.....	9
Riskanalys	10
Utredning av händelser - vårdskador.....	10
Informationssäkerhet	11
Egenkontroll	12
Avvikelser	13
Klagomål och synpunkter	13
Händelser och vårdskador.....	13
Riskanalys	14
Mål och strategier för 2021	14

Sammanfattning

Patientsäkerhetslagen, 2010: 659, innebär krav på vårdgivaren att bedriva systematiskt kvalitetsarbete i syfte att minimera och förebygga vårdskador inom verksamheten. Denna patientsäkerhetsberättelse redovisar arbetet inom psykologisk elevhälsa, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen Malmö stad.

Mål inför 2020

Mål för verksamhetens patientsäkerhetsarbete 2020

Organisatoriska mål

- Ökad bemanning
- Färdigställa metodstöd och rutiner för psykologernas arbete.
- Ökad tillgänglighet för psykologernas arbete gentemot elever
- Förbättrat arbete med avvikelser och egenkontroll
- Utveckla en ökad samverkan med grundskolans psykologiska elevhälsa

Digitala mål

- Implementering av vårdgivarens nya digitala journalsystem, ProRenata, med fortbildningar och fortsatt support till användarna

Kunskapsförstärkande mål

- Fortsatt arbete med implementerandet av rutiner och digitalt metodstöd
- Kollegialt lärande genom regelbundna möten, handledning samt gemensamma ärenden
- Öka arbetet runt patientsäkerhet med fokus på avvikelser
- Samtliga psykologer utbildas i ACT, Acceptance Commitment Therapy, med fokus på grupper
- Fokus på metodutveckling gällande psykologutredningar och diagnostik

Inledning

Enligt patientsäkerhetslagen, SFS 2010:659, ska vårdgivaren skriva en patientsäkerhetsberättelse som öppet och tydligt redovisar strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar, samt att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses. Patientsäkerhetsberättelsen ska upprättas senast den 1 mars årligen.

Struktur

Övergripande mål och strategier

SFS 2010:659, 3 kap. 1 § och SOSFS 2011:9, 3 kap.

År 2020 präglades framförallt av två skeenden; införandet av nytt journalsystem samt pandemin. Införandet av journalsystemet ProRenata innebar att mycket fokus första halvan av året lades på planering, utbildning, implementering och hantering av nya situationer utifrån journalföring. I samband med införandet av nytt journalsystem har fokus också lagts på att inventera och utveckla dokumentationsmallar, remissmallar och utlåtandemallar, ett arbete som fortgår 2021.

Pandemin präglade verksamheten under större delen av året där distansundervisning och riktlinjer om minskat antal fysiska möten krävde stor flexibilitet och ändrade arbetssätt. Fokus har legat på att kunna erbjuda elever tillgång till psykologiska insatser samtidigt som riktlinjer kring pandemin följts. Från och med höstterminen 2020 har psykologerna kunnat använda säkra videosamtal via journalsystemet ProRenata vilket har möjliggjort ett patientsäkert arbete med elever på distans, något som underlättat arbetet.

Organisation och ansvar

SFS 2010:659, 3 kap. 9 § och SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 §, p 1

För elever i gymnasiesärskola samt gymnasieskola ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningen måls ska stödjas.

Vårdgivare

Kommunfullmäktige i Malmö stad är vårdgivare för all hälso- och sjukvård inom organisationen. Vårdgivaransvaret för den psykologiska elevhälsan inom gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen är överlåtet till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Nämnden utser en verksamhetschef som representant för vårdgivaren samt beslutar vilka

befogenheter, rättigheter och skyldigheter verksamhetschefen har utöver det författningsreglerade ansvaret.

Verksamhetschef

Verksamhetschefen har det psykologiska ledningsansvaret vilket innebär ansvaret för att verksamheten tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet av vården samt främjar kostnadseffektivitet. Verksamhetschefen är också ansvarig för att säkerställa, utveckla och utvärdera psykologisk elevhälsa. Verksamhetschef är den person som elever, föräldrar och personal samt Inspektionen för vård och omsorg ska kunna vända sig till gällande frågor som rör verksamheten. I uppdrag för verksamhetschef uppgifter inom följande områden:

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Personal
- Patientsäkerhet
- Samverkan
- Information
- Personuppgiftshantering

Verksamhetschefen rapporterar regelbundet till vårdgivaren om den psykologiska verksamheten. Delar av uppdraget har överlåtits till samordnande psykolog.

Bemanning

Antalet verksamma psykologer har under ökat från 3,9 till 4,9 heltidstjänster från och med september månad. Således har bemanningen under årets fyra sista månader ökat i enlighet med uppsatt mål.

Varje legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har ett eget yrkesansvar att arbetet skall utföras med god kvalitet och hög patientsäkerhet och skall medverka och bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls. Varje medarbetare ansvarar för att avvikelser och risker identifieras och rapporteras.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §, 7 kap. 2 § p 3

Samverkan och samarbetet mellan olika enheter löper som en röd tråd genom hela hälso- och sjukvården. Brister i samverkan kan innebära en stor risk för avvikelser och leda till vårdskador. Utifrån identifierade behov från verksamheten behövs samverkan fortsätta utvecklas för att öka patientsäkerheten:

Intern samverkan

- Lokal samverkan på skolan i det tvärprofessionella arbetet, avseende strategiska och verksamhetsutvecklande frågor såväl som i samarbeten runt specifika elevärenden.
- Samverkan med övrig hälso- och sjukvårdspersonal i organisationen, främst skolläkare och samordnande skolsköterska.
- Samverkan med grundskolans psykologiska elevhälsa i övergripande och specifika frågor.
- Nätverk kring frågor som rör journalsystem ProRenata.

Extern samverkan

- Deltagande i professionella nätverk kring specifika områden såsom språkstörning, dyslexi, dyskalkyli samt övergripande yrkesfrågor.

Patienter och närståendes delaktighet

SFS 2010:659 3 kap. 4 §

All hälso- och sjukvård med några få undantag är frivillig. Den som har hälsoproblem avgör själv om hen vill söka vård. Samtycke till vård sker i de flesta fall muntlig i samtalet med eleven själv. Inom gymnasieskolan görs bedömning av elevens mognad och utifrån det avgörs vilka beslut som eleven själv kan fatta och när vårdnadshavare behöver kontaktas.

Information om elevhälsans psykologiska insats ges muntligt i samband med möten, besök eller andra insatser. Information och samverkan mellan psykologisk elevhälsa samt elever och/eller vårdnadshavare sker inom följande områden:

- Beskrivning av psykologisk elevhälsa samt psykologens uppdrag
- Information inför psykologutredning
- Information om sekretess, tystnadsplikt och anmälningsplikt
- Information om eventuella åtgärder som kan behöva vidtagas alternativt symtom att vara uppmärksam på
- Eventuell remittering till annan vårdenhet

Tolk används vid behov för att säkra informationsflödet.

Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

SFS 2010:659, 6 kap. 4 § och SOSFS 7 kap. 2 § p 5

Avvikelse rapport

All hälso- och sjukvårdspersonal är skyldiga att rapportera avvikelser. Syftet är att dra lärdom och förhindra att samma typ av händelser inträffar igen. En

avvikelse är en händelse som medfört eller riskerat medföra någon typ av skada för en elev. En avvikelse kan vara;

- Ett tillbud, där en risksituation uppstått som skulle kunna ha lett till vårdskada
- En negativ händelse, dvs en situation där en vårdskada har uppkommit

Exempel på avvikelser inom psykologisk elevhälsa: postgång som inte fungerar, felaktig dokumentation, felaktigt utfärdade psykologutlåtanden, utebliven remittering, felaktig förvaring av journalhandlingar.

Om en avvikelse inträffat ska en avvikelserapport skrivas av psykologen. En avvikelserapport ska i första hand fokusera på vad som har inträffat och bör inte innehålla spekulationer om vems fel det var att händelsen inträffade. Avvikelserapporten ska innehålla händelseförlopp, tidsangivelse, eventuella andra involverade vårdgivare, förslag till åtgärder/skydd för att förhindra upprepning av det som hänt samt om elev eller vårdnadshavare är informerad.

Rutin vid avvikelserapport

- Avvikelserapporten ska lämnas in till samordnande psykolog.
- Samordnade psykolog gör tillsammans med verksamhetschefen en bedömning om händelsen är en avvikelse eller en Lex Maria utifrån allvarlighetsgrad och risk för upprepning
- Åtgärder formuleras utifrån avvikelsten tex förändring i rutiner, utbildning
- Avvikelsen diarieförs i Platina
- Återkoppling till den person som skrivit avvikelsten
- Återkoppling på gruppnivå i samband med psykologmöte

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 och 6§§, 7 kap 2 § p 6,

Lag (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården.

Rutiner och underlag för klagomålshantering finns framtagna och är tillgängliga på kommunens hemsida.

Egenkontroll

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2§, 7 kap. 2 § p 2

Verksamhetens egenkontroller innefattar uppföljning av utredningspraxis, administration, dokumentation, hantering av test, journalhantering, samverkan och arbetsmiljö. Samordnande psykolog har som ansvar att följa upp ovanstående via loggkontroller samt avvikelser. Utifrån egenkontroll ändras rutiner och arbetssätt, vilka förmedlas och diskuteras vid psykologmöten.

Egenkontroll	Omfattning	Källa	Ansvarig
Lokaler och utrustning (avskildhet, sekretess, psykologiska test) - Centrala Elevhälsan - Respektive skola	Fortlöpande	Återkommande diskussionspunkt på psykologmöte.	Samordnande psykolog
Arkivskåp	Kontrolleras vid läsårsstart, gallring sker utifrån rutin. Arkivering sker utifrån rutin.		Samordnande psykolog
Avvikelser	Vid behov	Återkoppling på individ- och gruppnivå Rapporteras i Platina	Samordnande psykolog och verksamhetschef
Patienters klagomål och synpunkter	Fortlöpande	Patientnämnden, IVO, avvikelshanteringssystemet	Samordnande psykolog och verksamhetschef
Loggkontroller	1 ggr / månad	Enligt rutin	Samordnande psykolog

Process - Åtgärder för att öka patientsäkerheten

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 2

Psykologmöten

Under 2020 har psykologerna varannan vecka haft psykologmöte där stående punkter varit:

- Risker, incidenter, avvikelser
- Arbetsbelastning och arbetsmiljö
- Rutiner utifrån Hälso- och sjukvårdslagen
- Dokumentation och journalhantering
- Utveckling av verksamheten
- Kompetenshöjning
- Ärendehantering
- ProRenata-specifika nyheter och frågor
- Covid-restriktioner och hantering av dessa frågor, såsom patientsäkerhet vid distansarbete

Syftet med nätverksträffarna är:

- Information, diskussion och dialog
- Kvalitetssäkring för likvärdighet och samsyn
- Mötesplats för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte
- Fortbildning och utbildning
- Professionsspecifikt utvecklingsarbete

Psykologiska elevhälsan har även arbetat med

- Ökad tillgänglighet för lokal elevhälsa, skolpersonal samt elever och vårdnadshavare, genom förenklade rutiner för kontakt och möten/besök.
- Rutiner för dokumentation, journalhantering och arkivering, främst kopplat till införandet av ProRenata
- Gränsdragning mellan uppdrag som faller inom ramen för hälso- och sjukvård och uppdrag som inte gör det.
- Likvärdighet i uppdraget utifrån olika skolors olika behov och elevunderlag.
- Förbättring av uppdelningen mellan centrala och lokala uppdrag.
- Förbättring avseende avvikelserapportering.
- Styrning och åtkomst till vårt digitala journalsystem samt uppdaterade rutiner gällande loggkontroller i systemet.
- Rutiner för likvärdiga psykologutredningar; test, bedömning och återkoppling.
- Svårigheterna med elever utan fullständigt personnummer.

Risikanalyt

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap 2§ p 4

Hälso- och sjukvårdens kvalitet ska fortlöpande utvecklas och säkras för att förebygga vårdskador, Händelser som medfört eller hade kunnat medföra vårdskada ska utredas och risker ska diskuteras konstruktivt. Vårdgivaren är skyldig att anmäla händelser som medfört men även händelser som hade kunnat medföra allvarlig vårdskada till Inspektion för vård och omsorg, IVO. Under 2020 har ingen risk- och händelseanalys genomförts, dock har följande risker identifierats och hanterat efter deras behov:

Införande av det digitala journalsystemet ProRenata:

Övergång från PMO till ProRenata under år 2020 har inneburit ökade risker för och ökat fokus på patientsäkerhet. Från införandet av ProRenata har samordnande psykolog arbetat för att minimera dessa risker; genom utbildning, kompetenshöjande insatser, samverkan med övriga aktörer, samt utvecklingsarbete med egna mallar och rutiner.

Ändamålsenliga lokaler: Då psykologerna inte har fasta arbetsplatser på skolorna, eller ändamålsenliga lokaler på Centrala Elevhälsans kontor, avseende främst brist på väntrum och avskildhet, identifieras en risk i det patientnära arbetet såtillvida att psykolog kan vara tvungen att utföra arbete i en undermålig lokal alternativt av- eller omboka insatser.

Pandemi och distansarbete: Då skolorna på grund av pandemi övergick till distansundervisning under året, och insatser inom hälso- och sjukvårdsarbetet i möjligaste mån skett genom digitala möten snarare än fysiska, har risker identifierats i samband med tekniska lösningar för digitala möten. Under innevarande år infördes teknisk möjlighet att kontakta elever via ProRenata, en lösning som bedömts tillförlitlig och patientsäker.

Utredning av händelser - vårdskador

HSLF-FS 2017:40, 3 kap. 1§ och SOSFS 2011:9 7 kap sista stycket

Under 2020 har 2 avvikelser inkommit, en kraftig minskning jämfört med föregående år. Förklaringen till detta är sannolikt den omställning av arbetssätt som pandemin innebar från och med mars, där andelen insatser inom HSL minskade drastiskt under våren till mycket små volymer, samt att gängse rutiner blev eftersläpande då flertalet insatser genomfördes genom videosamtal i ProRenata. Införandet av nytt journalsystem har sannolikt också påverkat avvikelserrapportering såtillvida att avvikelser inte uppmärksammats i samma utsträckning då allt varit nytt och under utveckling.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1§

Under året har vi arbetat med informationssäkerhet enligt följande:

1. Systematisk stickprovskontroll

Enligt rutin kontrolleras ProRenata-loggar av samordnande psykolog.

2. Kontroll vid misstanke eller särskild händelse

Vid misstanke om obehörig åtkomst sker alltid loggkontroll omedelbart.

Verksamhetschef kan begära att särskild loggkontroll utförs på viss journal eller användare eller att en generell loggkontroll utförs utifrån en viss händelse eller iakttagelse.

3. Vid begäran av loggutdrag

Elevs vårdnadshavare eller myndig elev har rätt att begära ett loggutdrag över vilka som har haft tillgång till dennes journal. I samband med loggutdraget lämnas till eleven/vårdnadshavare ska loggkontroll göras för den tidsperiod som angivits av eleven/vårdnadshavaren.

Samordnande psykolog genomför loggkontroller och dokumenterar i granskningsprotokoll. Protokoll sparas i pappersformat hos verksamhetschef i 5 år. Sammantaget visar loggkontroller att otillbörlig åtkomst till journaler ej förekommit inom verksamheten under året.

4. SITHS kort

Samtliga psykologer använder enbart SITHS-kort för åtkomst till journalsystem.

5. Riskanalys

Inga riskanalyser har genomförts under året.

Egenkontroll

Utifrån verksamhetens mål satta inför arbetet med patientsäkerhet år 2020 blev resultatet följande i nedanstående processer.

Mål 1	Strategi/er	Åtgärd	Resultat	Analys
Ökad bemanning	Rekrytering avhängig av central budget	Verksamhetschef i kontinuerlig dialog med förvaltningsledning	Ökad bemanning med ytterligare en psykolog från och med september.	Målet har nåtts enligt plan
Mål 2 Färdigställa metodstöd och rutiner för psykologernas arbete	Strategi/er Avsätta tid för systematiskt arbete med rutiner, samt mötestid för dialog kring dessa frågor.	Åtgärd Regelbundna möten samordnande psykolog och verksamhetschef för att planera och prioritera arbetet. Avsatt tid för arbete med rutiner.	Resultat Rutiner är utarbetade och följs i det dagliga arbetet. Fortlöpande uppföljning och uppdatering.	Analys Målet nått med reservation för att uppdatering av rutiner görs löpande vid behov.
Mål 3 Förbättra besöksstatistik för psykologernas arbete gentemot elever.	Strategi/er Tydligare uppdelning mellan insats som faller utanför, eller inom Hälso- och sjukvårdslagen . Uppdaterade mallar och besökskoder.	Åtgärd Nytt journalsystem införts, uppdatering av mallar och besökskoder och utbildning kring användandet till samtliga psykologer.	Resultat På grund av pandemin oklart om statistiken blivit mer ändamålsenlig då antalet patient-ärenden sjunkit drastiskt under året.	Analys Oklart om målet är nått, dock tydligt att ProRenata erbjuder förbättrade statistiska verktyg jämfört med tidigare PMO.
Mål 4 Förbättrat arbete med avvikelser och egenkontroll.	Strategi/er Fortlöpande arbete med återkommande diskussion på psykologmöte	Åtgärd Diskussionspunkt på psykologmöte	Resultat Färre inkomna avvikelserapporter än föregående år. Målet ej nått.	Analys Övergång till nytt journalsystem samt pandemin tagit fokus och tid från detta arbete.

Mål 5 Utveckla en ökad samverkan med grundskolans psykologiska elevhälsa	Strategi/er Gemensamt forum för samverkan på förvaltningsnivå samt strukturerad samverkan mellan samordnande psykolog för respektive förvaltning.	Åtgärd Arbetet påbörjat och samverkansforum planerade under årets början	Resultat Detta arbete har ej kunnat genomföras i tänkt utformning på grund av pandemiläget	Analys Samverkan som förs på flera nivåer och behöver återupptas och eventuellt omformas utifrån pandemiläget

Avvikelser

Avvikelser 2019	10
Avvikelser 2020	2

Alla rapporter har klassificerats som avvikelser och hanterats utifrån individ- samt organisationsnivå. Resultat och analys av avvikelserna ligger delvis till grund för utvecklandet av rutiner som pågår inom psykologisk elevhälsa.

Klagomål och synpunkter

Synpunkter gällande psykologers arbete kommer till verksamhetschefen. Därefter blir det ett uppdrag för verksamhetschef att tydliggöra vad som gäller i olika frågor.

Under år 2020 har inga klagomål inkommit via kommunens hemsida. Elever och vårdnadshavare behöver upplysas om att den möjligheten finns. Dock är det mer sannolikt att man vänder sig till psykolog eller verksamhetschef direkt.

Önskvärt vore att fler synpunkter inkom för att kunna utveckla verksamheten vidare. Åldern på eleverna i gymnasieskolan kan medföra att de undviker att lyfta bekymmer som kan ha framkommit. Arbetet fortgår för att förvissa för elever och vårdnadshavare att möjligheten finns.

Händelser och vårdskador

Inga allvarliga vårdskador har uppkommit.

Risikanalys

All personal inom elevhälsan ansvarar för att identifiera och rapportera risker som kan medföra negativa händelser eller tillbud i verksamheten och för eleverna. Större förändringar i verksamheten kan också väsentligen påverka patientsäkerheten. Verksamhetschefen ansvarar tillsammans med berörda för att göra en riskanalys och återinföra informationen och kunskapen till verksamheten. Likaså ansvarar verksamhetschefen för att påtala risker till vårdgivaren.

Mål och strategier för 2021

För att kommunala hälso- och sjukvården ska vara fortsatt effektiv och av hög kvalitet, och kunna möta den demografiska utvecklingen och invånarnas behov på ett bättre sätt, krävs en omställning i hela vårdkedjan. Sveriges kommuner och regioner beskriver utvecklingen mot nära vård i flera i flera dimensioner såsom:

- geografisk närhet
- närhet i relationen mellan patient och professioner, och med aktörer i civilsamhället samt närhet i form av kontinuitet, trygghet och samordning
- olika aspekter av tillgänglighet.

Psykologisk elevhälsa arbetar mot en patientsäker vård.

Mål för verksamhetens patientsäkerhetsarbete 2021

Organisatoriska mål

- Utveckla och implementera metoder för hälsofrämjande och förebyggande psykologiskt arbete gentemot elever
- Utveckla och implementera insatser gentemot grupper av elever
- Ökad samverkan med elevhälsans medicinska insats avseende bedömning, diagnostik, screeningmaterial, dokumentation, remisshantering samt insatser avseende neuro- och psykiatriska tillstånd
- Förbättrat arbete med avvikelserapportering
- Utveckla en ökad samverkan med grundskolans psykologiska elevhälsa

Digitala mål

- Utveckling av psykologspecifika mallar, rutiner och dokumentation i digitalt journalsystem, ProRenata, med fortbildningar och utvecklingsarbete i fokus.
- Överföring av rutiner och dokument till ProRenata.
- Förbättra informationssäkerhet genom ökad kunskap och ökat användande av digitala tjänster

Kunskapsförstärkande mål

- Samverka med skolläkare avseende kunskapsförstärkning samt uppdatering av screeningmaterial, diagnostiska verktyg, remisshantering och bedömningsunderlag avseende neuro- och psykiatriska tillstånd
- Utveckla användandet av ProRenata till att innefatta fler statistiska parametrar för utvärdering och utveckling av insatser
- Två av psykologerna ska gå utbildning i handledning

Malmö 2021-02-25

Agneta Fredin
Verksamhetschef
Elevhälsans psykologiska insats

Carl Magnus Östblad
Samordnande psykolog
Elevhälsans psykologiska insats